

"Sadzenie drzew miododajnych, sposobem na ochronę bioróżnorodności w województwie podkarpackim"- edycja 2020

Już od sześciu lat Samorząd Województwa Podkarpackiego prowadzi kampanię edukacyjną pn.: „Rola pszczół miodnych w zachowaniu bioróżnorodności w rolnictwie”. Najważniejszym elementem tej kampanii jest sadzenie drzew miododajnych.

W jesienny kalendarz działań na rzecz wspierania pszczelarstwa w naszym województwie wpisała się realizowana obecnie - wzorem lat ubiegłych akcja sadzenia roślin miododajnych. Rośliny te z biegiem czasu stają się źródłem nektaru dla pszczół oraz wzbogacają różnorodność biologiczną środowiska. W ten sposób co roku na Podkarpaciu przybywa kilka lub kilkanaście tysięcy nowych drzew. Zakup takiej ilości sadzonek oraz szeroki zakres tego działania jest możliwy w dużej mierze dzięki dotacji pozyskiwanej na ten cel z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.

Samorząd Województwa Podkarpackiego realizuje to działanie we współpracy z samorządami gminnymi oraz z Wojewódzkim Związkiem Pszczelarzy w Rzeszowie. Współpraca z jednostkami samorządowymi odbywa się na zasadzie zgłoszenia woli udziału w akcji, przy czym Biorący udział którzy deklarują współpracę w tym zakresie, zgodnie z regulaminem zobowiązują się do udostępnienia terenu pod nasadzenia, zorganizowanie sadzenia oraz dbanie, aby drzewka miały odpowiednie warunki do wzrostu. W ten sposób powstają skwery, alejki oraz zielone wyspy, które służą zarówno jako pożytek dla owadów zapylających jak również miejsca odpoczynku dla mieszkańców Podkarpacia.

Z kolei współpraca z Wojewódzkim Związkiem Pszczelarzy w Rzeszowie odbywa się na podstawie zawieranego corocznie porozumienia. Wojewódzki Związek Pszczelarzy rozdziela sadzonki przekazane przez Samorząd Województwa Podkarpackiego, pomiędzy poszczególne koła pszczelarskie, dzięki czemu rośliny zostają zasadzone w pobliżu pasiek – tam gdzie mogą stanowić pożytek dla pszczół.

W ciągu sześciu lat, w ramach kampanii zakupionych i posadzonych zostało łącznie ponad 30 000 szt. sadzonek drzew miododajnych, między innymi: lip, akacji oraz klonów. Na te działania przeznaczono ok. 500 tys. zł.

W tym roku zaproszenie do udziału w akcji trafiło do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego

województwa podkarpackiego z czego do współpracy zgłosiło się 95 samorządów. Tym kanałem zostanie wprowadzonych do środowiska prawie 4 600 sadzonek. Kolejne 1 400 trafi do członków Wojewódzkiego Związku Pszczelarzy w Rzeszowie.

Nasze środowisko wymaga ciągłej troski

Świadomość społeczna dotycząca stanu środowiska naturalnego, możliwości jego ochrony oraz sposobów na to, aby ograniczyć negatywny wpływ człowieka na przyrodę, ciągle pozostawia wiele do życzenia. Ogólne poczucie braku wpływu poszczególnych osób na stan środowiska jest powszechne. Bardzo ważna zatem, jest edukacja w tym zakresie. Uświadamianie i ciągłe powtarzanie, że każdy z nas może zrobić coś dobrego dla środowiska przy niewielkim wysiłku jest ważne, jednak należy zwracać uwagę na to, aby edukacja odbywała się w różnych formach. Dlatego informacja tym skuteczniej zapada w pamięć, gdy jest dopełnieniem i potwierdzeniem konkretnych działań. W działanie sadzenia roślin miododajnych corocznie zaangażowani są przedstawiciele różnych środowisk. Rośliny przekazane jednostkom samorządowym często sadzone są w pobliżu szkół, przedszkoli, urzędów, dróg i innych obiektów użyteczności publicznej. W sadzeniu bierze więc udział liczna rzesza mieszkańców. Często są to sami wóldarze gmin, którzy swoją postawą dają przykład innym. Bywa, że w akcji sadzenia uczestniczą strażacy, nauczyciele, dzieci i młodzież szkolna a także liczni mieszkańcy w ramach tak zwanego „czynu społecznego”. Wydarzenie to staje się okazją do wspólnej pracy na rzecz ochrony przyrody, co bardzo zapada w pamięć i stanowi najlepszy rodzaj edukacji – przez działanie.

O drzewach słów kilka...

Jak wiadomo, drzewa odgrywają bardzo ważną rolę w przyrodzie. Jeden hektar lasu liściastego może wyprodukować około 700 kg tlenu, co stanowi dobowe zapotrzebowanie na tlen dla ponad 2 500 ludzi. Jedno drzewo wytwarza w ciągu roku tlen wystarczający dla 10 osób. Ponadto drzewa oczyszczają powietrze z zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, w tym metali ciężkich. Uwalniają również substancje lotne o właściwościach bakteriobójczych, poprawiających oddychanie i krążenie. Korzyści dla gospodarki wodnej polegające m.in. na zabezpieczeniu przed powodzią dzięki ograniczeniu spływu wód gruntowych oraz przechwytywaniu wody w czasie opadów. Kolejny dobroczynny wpływ drzew w tym zakresie, to filtrowanie wód podziemnych dzięki oczyszczeniu ich z metali ciężkich i innych szkodliwych składników.

Obniżenie temperatury podczas dokuczliwych upałów przez ocienianie i ewapotranspirację (wyparowywanie wody przez liście). Źródła podają, iż efekt chłodzący dużego drzewa jest równoważny wydajności pięciu klimatyzatorów pracujących 20 godzin na dobę.

Naturalne schronienie dla zwierząt oraz ptactwa. Drzewa i zakrzewienia są siedliskiem licznych gatunków zwierząt oraz owadów. Ich obecność i stan zdrowia ma ogromny wpływ na różnorodność biologiczną środowiska naturalnego.

Drzewa jako podstawa pszczelarstwa

Od wielu lat słyhać o masowym ginięciu pszczoł. Przyczyn jest wiele, np. bezmyślna chemizacji rolnictwa czy zasiewanie ogromnych połaci pól uprawnych jedną uprawą (monokultury), która zastępują dawną szachownicę pól. Skutkuje to ograniczeniem bioróżnorodności, mniej jest roślin, traw, kwiatów. Cierpią na tym pszczoły i inne owady-zapylacze, które nie mają skąd zbierać nektaru.

Z tego względu każde działanie, które powoduje wzrost pożytków dla pszczoł jest bardzo cenne.

Nektar zawiera cukry i jest pokarmem węglowodanowym dla pszczoł, z kolei pyłek kwiatowy zawiera aminokwasy i jest pokarmem białkowym. To właśnie z nektaru kwiatów różnych roślin powstaje miód. W naszej strefie klimatycznej występuje około trzech tysięcy roślin nasiennych, które mogą być dobrym pożytkiem dla pszczoł. Wśród nich możemy wyróżnić tzw. główne rośliny pożytkowe, które dostarczają najwięcej pyłku i nektaru, umożliwiając obfite zbiory miodu.

Występowanie pożytków determinuje wydajność pasieki – nawet najsilniejsza i najlepsza rodzina pszczoła nie wytworzy wiele miodu, jeśli nie będzie miała wokół ula dobrych pożytków. Idealnie byłoby, gdyby rośliny pożytkowe na jednym terenie były zróżnicowane pod względem czasu kwitnienia. Ważne jest, by zbiory trwały przez cały sezon – od wczesnej wiosny aż do późnej jesieni. Do roślin poużytkowych zaliczamy także drzewa liściaste i iglaste, na których bytują mszyce i czerwce wytwarzające spadź.

Wydajność miodowa i pyłkowa drzew

Jedną z możliwości wspomagania naszego pszczelarstwa jest właśnie sadzenie drzew i krzewów miododajnych. Poniżej przedstawiamy wydajność miodową popularnych gatunków drzew, które zostały posadzone w województwie podkarpackim w ramach zadania „Sadzenie drzew miododajnych, sposobem na ochronę bioróżnorodności w województwie podkarpackim”.

- klon jawor: 50 kg/ha
- klon polny: ok. 50 kg/ha
- klon pospolity: 100 kg/ha
- lipa drobnolistna: ok. 200 kg/ha, pyłkowa 35 kg/ha
- lipa szerokolistna: ok. 200 kg/ha, pyłkowa 35 kg/ha
- robinia akacjowa: ok. 65 kg/ha, pyłkowa ok. 15 kg/ha

Nie tylko drzewa są ważne dla pszczół

Sadzenie drzew jest niezwykle cenne dla środowiska, jednak wiąże się również z pewnymi ograniczeniami. Ze względu na to, że drzewa tworzą trwałą zabudowę zieleni, wymagają one odpowiedniego miejsca i warunków do wzrostu. Należy przy tym brać pod uwagę sąsiedztwo innych upraw, zabudowę, przebieg linii energetycznych itd. Cykl życia drzewa warunkuje również to, iż pełne usługi dla środowiska mogą one spełniać po osiągnięciu pewnego wieku. Zwykle trzeba kilku lat aby drzewo stanowiło znaczący pożytek dla pszczół. W oparciu o te ustalenia, jak również w odpowiedzi na uwagi i potrzeby środowiskowe sygnalizowane przez jednostki samorządowe, oraz środowiska pszczelarzy, Samorząd Województwa Podkarpackiego postanowił rozszerzyć prowadzone działania o sadzenie również krzewów miododajnych. Krzewy stanowią doskonałe uzupełnienie dostępności pożytków dla pszczół w okresach kiedy drzewa nie wytworzyły jeszcze odpowiedniego surowca.. Również miejsca w których można zasadzić krzewy miododajne, często nie pokrywają się z terenami zadrzewionymi. Krzewy nie wymagają ogromnych przestrzeni. Mogą być sadzone w miejscach w których nie ma warunków do sadzenia drzew. Często rozpoczynają one swoje kwitnienie bardzo wczesną wiosną, wtedy, gdy pszczoły po zimowaniu mają trudności w zdobyciu pożywienia. Dodatkowo czas jaki jest potrzebny od posadzenia krzewu do jego kwitnienia jest dużo krótszy niż w przypadku drzew. Krzewy doskonale działają na zatrzymywanie wody w glebie dzięki tworzeniu zacienienia. Dzięki zasadzeniu krzewów uniemożliwiamy rozwój niekorzystnych, inwazyjnych gatunków roślin, jakimi są chwasty ruderalne. Sadzenie krzewów miododajnych jest bardzo cenną alternatywą dla popularnego w ostatnich latach sadzenia krzewów iglastych, które nie stanowią pożytku dla pszczół. Wszystkie te argumenty przemawiają za tym, że zarówno edukacja w zakresie wpływu naszych działań na środowisko, jak również podejmowanie działań w tym zakresie jest cenne i zasługuje na wsparcie.

Artykuł powstał w ramach projektu pn. „Sadzenie drzew i krzewów miododajnych, sposobem na ochronę bioróżnorodności w województwie podkarpackim”, sfinansowanego ze środków Samorządu Województwa Podkarpackiego oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie

